

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 534/2021
10.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Тајјане Матковић Стефановић и Тајјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца „АА” ... д.д. из ..., Република ..., чији је пуномоћник Милорад Главан, адвокат из ..., против туженог ПД „Лукоил Србија” а.д. Београд, чији је пуномоћник Александар Петровић, адвокат из ..., ради брисања уписа и утврђења, вредност предмета спора 29.970.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2066/21 од 21.04.2021. године, у седници већа одржаној дана 10.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против става првог изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж 2066/21 од 21.04.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Краљеву П 621/2019 од 14.12.2020. године, у ставу првом изреке, одбачена је тужба у делу којом је тужилац тражио да се утврди да је без правне важности и да не производи правно дејство упис извршен од стране Службе за катастар непокретности ..., и то: у листу непокретности бр. ... КО ... кат. парцела ... у површини од 2.140 м², са уписаним правом коришћења у корист туженог на којој је изграђен објекат - зграда бензинске станице уписана као својина туженог; у листу непокретности бр. ... КО ... кат. парцела број ... у површини од 4.202 м², са уписаним правом својине у корист туженог на којој је објекат - зграда бензинске станице и зграда бензинске станице -магацин, уписани као својина туженог, што је тужени дужан да трпи, а Служба за катастар непокретности ... да брише наведени упис и успостави стање као пре уписа. У ставу другом изреке одбијен је захтев тужиоца, којим је тражио да се утврди да тужилац има право својине и то на: објекту - згради бензинске станице изграђене на кат. парцели ... КО ..., грађевинско земљиште у површини од 2.140 м² и уписано у лист непокретности бр. ... КО ... на ком земљишту тужилац стиче право коришћења; објекту - згради бензинске станице -бензинска пумпа и згради бензинске станице – магацин, изграђених на кат. парцели број ... КО ... - грађевинско земљиште у површини од 4.202 м² и уписано у лист непокретности бр. ... КО ..., на ком земљишту тужилац стиче право својине, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 952.000,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2066/21 од 21.04.2021. године у ставу првом изреке одбијена је, као неоснована, жалба тужиоца и потврђена је првостепена пресуда. У ставу другом изреке одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде другостепеног суда, тужилац изјављује благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, која је учињена пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права. Из садржине ревизије произилази да тужилац изјављује ревизију против става првог изреке другостепене пресуде.

У одговору на ревизију тужени оспорава ревизијске наводе, указујући на правилност заузетог становишта другостепеног суда, а трошкове ревизијског поступка је опредељено тражио.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/...са изменама) и нашао да ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Неосновани су ревизијски наводи тужиоца, који указују на то да је побијана одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку. Другостепени суд је одлуку засновао на чињеничном стању, које је првостепени суд утврдио оценом доказа, па нема такве битне повреде поступка пред другостепеним судом, јер поновног извођења доказа у поступку доношења одлуке која се побија ревизијом није било. Следи да повреда, на коју се по садржини указује ревизијом тужиоца није учињена у поступку пред другостепеним судом. Поред тога, оваквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване одлуке нижестепених судова, а која не може бити предмет оцене у ревизијском поступку у смислу члана 407. став 2. Закона о парничном поступку.

Предмет спора је захтев тужиоца да се утврди да је без правне важности и да не производи правно дејство упис извршен од стране Службе за катастар непокретности ... и то права власништва на згради бензинске станице и згради бензинске станице – магацину, који су уписани у лист непокретности ... и ... КО ..., те да се утврди право својине тужиоца на предметним непокретностима, као и предаја непокретности. Наведено из разлога што је тужилац сматрао да је преко свог правног претходника из својих средстава прибавио земљиште и изградио наведене бензиске пумпе у ..., као и пословно – комерцијални објекат за промет нафте и нафтним дериватима и што је од стране претходника туженог депоседован, а које објекте сада користи тужени.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у овој парници иницијални акт поднео 20.10.2005. године, када је важио Закон о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима („Службени гласник Републике Србије”, бр. 83/92...25/02). Првостепени суд је, из садржине дописа РГЗ Службе за катастар

непокретности ... од 28.12.2017. године, утврдио да је на непокретностима у друштвеној својини најпре уписана као корисник АА1- филијала ..., те да је на основу решења Привредног суда у Београду Фи 11262/97 од 17.10.1997. године и тапије Р 129/01 од 31.05.2001. године у погледу непокретности, које су предмет спора, уписана Република Србија као власник, а АД „Беопетрол” Београд, као корисник. На основу решења Фи 12888/03 од 25.12.2003. године и променом 457/04 пос. лист број ... уписана је Република Србија, а као корисник „Лукоил Беопетрол” а.д. Београд. Решењем Агенције за привредне регистре од 01.03.2011. године у регистар привредних субјеката уписан је „Лукоил Србија“, будући да је раније „Лукоил Беопетрол“ а.д. променило назив.

Првостепени суд је, полазећи од одредби чл. 106. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, имајући у виду рок за подношење тужбе за брисање, утврдио да је промена како власника, тако и корисника на предметним непокретностима извршена 2001. године, а тужба је поднета 20.10.2005. године, дакле после протека рока од 2 године из наведеног чл. 106. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, те је тужбу, као неблагоприятну, одбацио у делу којим је тужилац тражио да се утврди да је без правне важности и да не производи правно дејство упис извршен од стране Службе за катастар ... у означеним Листовима непокретности и у вези са напред наведеним непокретностима, те брисање наведених уписа и успостављања стања пре уписа.

Даље је првостепени суд утврдио да је Законом о оснивању јавног предузећа „АА - ...“ коју је донео Сабор Републике Хрватске и које је проглашен указом од 05.10.1990. године, основано Јавно предузеће „АА - ...“ а упис у надлежни регистар Трговачког суда у Загребу извршен је решењем Фи 9536/90. На основу одлуке Сабора и уписа оснивања у надлежни регистар друштвена имовина ДП „АА - ...“ која је ушла у основни капитал новооснованог јавног предузећа постала је државна имовина Републике Хрватске, а што се односи само на имовину која се налазила на територији наведене републике. Првостепени суд, следом, закључује да тужилац не може бити власник непокретности, које су се 30.10.1990. године налазиле на територији Републике Србије, јер када једна република оснује јавно предузеће и конвертује друштвену својину у државну, не може самим тим обухватити и друштвену својину са подручја друге републике. Тиме је правни претходник тужиоца, настанком јавног предузећа, изгубио правни континуитет у следбеништву, јер су остале пословне јединице са нерешеним статусом радника и друштвеном својином, која је деценијама пре била њиховно основно средство друштвена својина њиховог ООУРа. Ово тим пре што су ООУР, који су пословали на територији Републике Србије, основали Друштвено предузеће „АА2“ са п.о. и упис извршен још 1988. године.

Такође је првостепени суд утврдио да Република Хрватска уопште не спроводи Анекс Споразума Г, јер судови у Републици Хрватској одбијају тужбене захтеве засноване на том споразуму, са образложењем да се Анекс Г не може спровести директно, већ је потребно закључење билатералних уговора. У том смислу је првостепени суд упутио на одлуку Европског суда за људска права бр. 73035/14 од 23.02.2018. године. Првостепени суд је у битном утврдио и то да је тужени кроз статусне промене и приватизацију стекао стварна права на предметним непокретностима по самом закону, што је дало правни основ стицања стварних права

на непокретностима прописан чланом 20. став 1. Закона о основама својинскоправних односа.

Другостепени суд прихвата становиште првостепеног суда и налази да је првостепени суд правилно применио материјалноправне одредбе из чл. 106е. и 106ж. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, као и одредбе Закона о приватизацији важећег у 2003. години, те одредбе Закона о основама својинскоправних односа из чл. 20. ст. 1. тог закона и правилно закључио да нема места директној примени Анекса Г Споразума о сукцесији. Према становишту другостепеног суда правилно је првостепени суд одбацио тужбу у делу којим је тражено да се утврди да је без правне важности и да не производи правно дејство упис извршен од стране Службе за катастар непокретности и дате разлоге прихвата и другостепени суд у том делу. Надаље, другостепени суд прихвата и образложење првостепеног суда да је својинска трансформација тужиоца, извршена у Републици Хрватској, без утицаја на стицање стварних права на непокретности у Републици Србији. Насупрот томе, приватизација ДП „Беопетрол“ у чијој приватизационој документацији су и предметни објекти, води стицању права својине туженог на истим непокретностима. Као разлог неоснованости тужбеног захтева другостепени суд наводи и непостојање закљученог билатералног уговора између две републике, којим би се својинска права на непокретностима регулисала како је предвиђено Анексом Г Споразума о питањима сукцесије.

Према оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судова. Према наводима ревидента другостепени суд није навео зашто је одлука првостепеног суда правноваљана у делу у коме је тужба тужиоца одбачена. Међутим, другостепени суд је у својој одлуци, која се ревизијом побија, јасно навео да је из документације која се налази у списима предмета утврђено да тужилац побија упис који је извршен 2001. године, позвао се на Закон о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима, који се у конкретном случају примењује, на члан 106. тог закона и објективни двогодишњи законски рок за подношење брисовне тужбе, те образложио да је тужба тужиоца у овом делу неблаговремена, јер је рок протекао. Наводи тужиоца у делу који се односи на доставу решења катастра додатно су неосновани јер се односе на чињенично утврђење, што не може бити предмет ревизије, а у катастру непокретности је свакако био уписан правни претходник туженог, а не правни претходник тужиоца, што је јасно утврдио и образложио првостепени суд, а другостепени суд потврдио.

Ревидент указује и на то да се Анекс Г Споразума о питањима сукцесије може непосредно примењивати, без било каквих билатералних уговора, при чему је такво становиште у другим поступцима имао и другостепени суд, као и Врховни суд Србије 2004. године. Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца. Захтев тужиоца на начин опредељен тужбом заснива се на његовој тврдњи да је постао имовинском трансформацијом свог претходника власник предметних непокретности. Међутим, такве непокретности, након својинске трансформације претходника тужиоца и даље морају опстати у режиму друштвене својине из разлога што према стању у

списима изостају околности које би водиле промени природе својине на непокретностима. Стога, тужилац се свакако не може квалификовати као власник предметних непокретности. Носилац права коришћења ствари у друштвеној својини има право на правносвојинску и државинску заштиту. Али, то право могу остварити искључиво резиденти Републике Србије, подложни њеном уставноправном режиму својинске трансформације друштвене својине у друге уставом предвиђене облике својине (кроз процес приватизације установљен регулативом Републике Србије). Тужилац није резидент Републике Србије, већ је резидент Републике Хрватске, као бивше чланице Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (даље у тексту: СФРЈ). Зато је правни основ за решавање о праву својине, дефинисан Анексом Г Споразумом о питањима сукцесије, закљученим између бивших република СФРЈ, којим се регулишу питања својине и стечених права. Међутим, Анекс Г Споразума о питањима сукцесије није непосредно применљив. Његовој примени нужно претходи закључење билатералних споразума међу бившим републикама СФРЈ, у конкретном случају Републике Србије и Републике Хрватске. Овакво становиште изражено је у одлуци Европског суда за људска права у предмету „Младост Турист“ АД Београд против Хрватске, број 73035/14 од 30. јануара 2018. године. Притом, исто је већ раније прихваћено у одлуци Врховног касационог суда Прев 382/17 од 29.06.2018. године.

Сходно изнетом, а супротно ревизијским наводима, не постоје услови за непосредну примену Анекса Г Споразума о питањима сукцесије. Тиме изостаје постојање дипломатског реципроцитета између Републике Србије и Републике Хрватске у питањима остваривања заштите права изведених из права својине као његових стечених права. Отуда за остваривање овакве заштите нужно је постојање фактичког реципроцитета, које је предмет доказивања. Терет доказивања ове околности свакако је на лицу које изводи постојање права за овакву правну заштиту. То је у овој правној ствари био тужилац. Следи да је правилан закључак нижестепених судова да је у одсуству чињеница које би указивале на постојање фактичког реципроцитета тужилац био обавези да у том погледу предложи одговарајуће доказе. На овакав начин тужилац није поступио, а што је утврђено од стране нижестепених судова. Последице томе, неосновани су наводи тужиоца да је другостепени суд у потпуности занемарио својинску трансформацију тужиоца.

Неосновани су наводи тужиоца да другостепени суд није образложио на основу ког прописа је тужени стекао право својине на предметним непокретностима. Одредбом члана 20. став 1. Закона о основама својинско правних односа, прописано је да се право својине стиче се по самом закону, на основу правног посла и наслеђивањем. Другостепени суд је у образложењу побијане пресуде јасно навео да је тужени кроз статусне промене и приватизацију стекао право својине на предметним непокретностима, све у складу са Законом о приватизацији важећем у 2003. години и чланом 20. Закона о основама својинско правних односа. Кроз извршену приватизацију „Беопетрол“-а долази до својинске трансформације, а тужени постаје правни следбеник и власник предметних непокретности. Лице које захтева утврђење права својине на непокретности у Републици Србији мора доказати да је на њој стекао право својине сагласно прописима Републике Србије. Према утврђеном чињеничном стању тужилац наведено није доказао.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Како се не ради о трошковима потребним ради вођења парнице у смислу члана 154. Закона о парничном поступку, то је у ставу другом изреке пресуде, одбијен захтев туженог за накнаду трошкова поводом састава одговора на ревизију.

**Председник већа, судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић